

La teula

Revista de l'Economia Social i Solidària de Tarragona

L'Economia Social i Solidària
de Tarragona promou un model
de ciutat més transformadora
i sostenible

Una veu col·lectiva per a l'Economia Social i Solidària

Equip editorial: Naret Terán, Júlia Abelló, Nani Blasco i Núria Loras

Disseny i maquetació: El Far Cooperatiu, SCCL

Fotografies: Júlia Abelló, Nani Blasco i Associació Bloc 23.

Impressió: Gràfiques Porsa

Edita: La Teulada, Xarxa Cooperativa de Tarragona

Han col·laborat en aquest número: Joan Pons, Pep Vidal, Nani Blasco, La Imaginada, Paula Ulloa, Gerard Canals, Aurora Saez i Col·lectiu Ocell Migrador

A La Teulada creiem en la força de la comunicació com una eina que suma a la transformació social. És per això que hem decidit fer un pas endavant i presentar aquesta revista, com una publicació que recull i fa valdre les reflexions, experiències i reptes pels què ha transitat l'Economia Social i Solidària (ESS) de la nostra ciutat durant el 2024.

Aquesta revista neix de les publicacions dels butlletins que vam editar durant l'any passat i amb la voluntat de ser un material de qualitat, rigorós i compromès, que permeti aprofundir en aquelles qüestions d'actualitat que ens afecten com a comunitat i com a societat. En un moment en què la immediatesa i el soroll informatiu sovint ens impedeixen veure les arrels dels problemes i les possibles alternatives, creiem que apostar per una comunicació pausada i reflexiva és més necessari que mai.

En aquest primer número, abordem temes que durant el 2024 van ser cabdals i que ens interpel·laven directament. Parlem de la crisi de l'aigua que vam patir, especialment durant el primer semestre de l'any, i dels models de gestió que poden

garantir-ne un ús sostenible i equitatiu. Reflexionem sobre la cultura comunitària com a eina de cohesió i transformació social, destacant projectes de la ciutat que estan fent una gran tasca. Ens endinsem en la intersecció entre salut mental i béns comuns, explorant com els projectes de l'Economia Social i Solidària poden generar espais de cura i benestar promovent models de ciutat millor per viure. I, finalment, aprofundim en el paper del feminisme, com a motor de canvi i d'impuls cap a un model econòmic més just i inclusiu.

Aquesta revista és, doncs, una aposta per la construcció d'un relat col·lectiu, fet des de les veus que cada dia treballen per enfortir l'Economia Social i Solidària i transformar la nostra ciutat.

Tant de bo que aquest sigui un material inspirador per a totes aquelles persones i col·lectius que creuen que una altra economia no només és possible, sinó que és imprescindible.

Benvingudes a aquest primer número de la revista que edita La Teulada!

La teula

Número 1
2024

Editorial

3

Una veu col·lectiva per a l'Economia Social i Solidària

Gestionar la crisi de l'aigua
des de l'Economia Social i Solidària

6

L'aigua sí que cau del cel - Joan Pons,
ambientòleg i consultor en dret ambiental
a "INSTA - Serveis Jurídics Ambientals"

7

Entrevista a Pep Vidal, soci de la
cooperativa Soca-rel

9

La cultura comunitària, una eina
de transformació i cohesió amb
oportunitats per l'Economia Social
i Solidària

12

Cultura comunitària i com generar
oportunitats des de l'Economia Social i
Solidària - Nani Blasco, tècnic en gestió
cultural de l'Associació Ariadna

13

Entrevista a La Imaginada, associació
sociocultural de Tarragona de més de 15
anys d'història

16

Economia Social i salut mental:
teixint xarxes per a la transformació

19

Creem una ciutat més inclusiva per a
tothom en salut mental - Paula Ulloa,
Coordinadora de l'Associació La Muralla

20

Entrevista a Gerard Canals, emprenedor
de Algodón Dulce Tarragona

22

Una mirada des de l'Economia Social
i Solidària cap al feminisme

24

A l'oficina on treballes, qui neteja el
lavabo? - Aurora Saez, tècnica de Fòrum
dels Barris, la Comunalitat Urbana de
Tarragona

25

Entrevista a Col·lectiu Migrador, projecte
sociocultural de Tarragona

27

Gestionar la crisi de l'aigua des de l'Economia Social i Solidària

OPINIÓ

L'aigua sí que cau del cel

Joan Pons Solé

Ambientòleg i consultor en dret ambiental a "INSTA – Serveis Jurídics Ambientals", una cooperativa dedicada a l'assessorament jurídic ambiental, la resolució de conflictes ambientals i la transició ecosocial.

Estem vivint uns mesos (i anys) en plena situació d'emergència per sequera. La manca de pluja acumulada i una deficient gestió del recurs ens ha posat en una situació límit. Tant límit és la situació que estem rebent missatges com "l'aigua no cau del cel", trencant totes les lleis del cicle de l'aigua.

Un podria pensar en el tòpic de la responsabilitat individual per a resoldre aquesta situació. En les mesures importants però poc significatives com tancar l'aixeta mentre ens rentem les dents, en recollir l'aigua freda de la dutxa, entre altres accions que ens omplen de bona voluntat, però no reomplen els pantans. És per això que des de l'economia social **creiem que en les accions col·lectives i en aquelles que posin al centre les polítiques transformadores, serà on trobarem la solució**, a mitjà i llarg termini, a la manca d'aigua.

No podem fiar-ho tot a la regeneració d'aigua o a la dessalinització, ja que això implicaria posar-se la bena als ulls davant la sobreexplotació d'aqüífers, la contaminació per nitrats d'aquests, les fuites en la xarxa de distribució, el sobre consum de determinats sectors econòmics, etc. Si bé la tecnologia ens podrà ajudar, i molt, a tenir més disponibilitat d'aigua, **cal que afrontem els problemes de base** i que assenyallem els orígens.

Hem de demanar un esforç a tots els sectors econòmics que tenen un consum d'aigua, tots. Si bé és cert que uns sectors tenen un consum d'aigua per unitat de producció més elevat que uns altres, crec que tothom podrà entendre que en moments d'escassetat i crisi climàtica, caldrà prioritzar l'aigua per a sectors com la producció d'aliments, el manteniment de la salubritat dels nostres entorns, el consum humà i també certs sectors industrials que poguéssim considerar imprescindibles per la vida.

També caldrà posar sobre la taula que determinats conreus i tècniques de reg, són insostenibles i que cal replantejar-los. De la mateixa manera que és insostenible un sector ramader intensiu que no pot gestionar les seves dejeccions ramaderes i acaben contaminant gran part dels aqüífers de Catalunya. Ara bé, **sobta que enmig d'aquesta situació segueixin en peu projectes com el ressort de joc i oci de Hard Rock**, que es publicita per tenir la piscina més gran d'Europa. Sense oblidar altres centres d'oci que ja avui dia impliquen un consum d'aigua del tot prescindible. Potser va sent hora que reformulem el model d'oci i turisme, en un model deslligat de l'aigua a doll.

Per altra banda, des de l'economia social també hem de posar de manifest que cal assegurar cabals ecològics als nostres rius. El manteniment d'aquests cabals també és una política per la vida, ja que els ecosistemes fluvials ens proporcionen tota una sèrie de serveis imprescindibles pel benestar de les persones. **El col·lapse dels nostres rius és el col·lapse del nostre benestar**. Per tot això, al Camp de Tarragona cal posar d'una vegada fi a l'espoli d'aigua del riu Siurana, del Francolí i del Gaià. Tres rius que, per circumstàncies diferents, tenen captacions hídriques que els empobreixen fins a punts extrems i amb conseqüències nefastes pels seus ecosistemes i les persones que els habiten.

L'aigua és un element fonamental per la vida, tant al planeta Terra, com a Mart o a les llunes de Saturn. El cicle de l'aigua ens permet recircular aquest element, tots ho hem estudiat a l'ensenyament bàsic, però el cicle de l'aigua no ens permet fer miracles ni amb el repartiment del recurs, ni amb la contaminació permanent, ni amb l'eficiència en el consum. Posant l'economia per la vida i dels béns comuns al centre, aconseguirem sortir d'aquesta situació tot veient com l'aigua segueix caient del cel.

ENTREVISTA

“Pel què fa a l'actual situació de l'aigua, s'estan posant unes restriccions a la pagesia que no tenen sentit i que només afecten a aquest teixit productiu”

ENTREVISTA A PEP VIDAL
Soci de la cooperativa Soca-rel

Parlem amb el Pep Vidal per valorar l'actual situació de sequera i les reivindicacions de la pagesia. També analitzem com s'està agredint el sud de Catalunya.

Soca-rel és una cooperativa dedicada a la producció i distribució de verdures i fruita ecològica ubicada a Bràfim. Té com a valors l'ecologisme, la qualitat del producte i la revalorització del món rural i les seves treballadores. Ofereix productes lliures de químics, varietats locals que segueixen els seus cicles naturals i treballa per la sobirania alimentària i per uns sous dignes.

Davant de l'actual situació de sequera, com us esteu adaptant des de la cooperativa?

L'any passat vam tenir unes grans pèrdues per la situació de sequera, perquè no podíem regar. Llavors, el que estem fent aquest any és planificar diferent la campanya de primavera-estiu. Primer de tot, hem disminuït una mica les plantacions i hem canviat totalment les varietats que plantàvem. Fins ara ho fem amb varietats tradicionals de diferents llocs, amb un requeriment d'aigua normal per la zona i ara, hem hagut d'anar a buscar altres varietats que no son tan tradicionals, però que no necessiten tanta aigua. Per altra banda, també hem buscat alguna finca alternativa amb disponibilitat de pou per plantar depèn de quines varietats.

Així doncs, heu creat aliances amb altres productors del territori?

Hem arribat a convenis amb pagesos d'aquí de la zona per utilitzar alguns petits retalls de finca que tenen dret a pou i que ells no utilitzen, per tant, tenen aigua mitjanament assegurada. Sobretot ens deixen l'espai durant aquest estiu per plantar les tomaqueres.

Cada vegada plou menys i fa més calor. Això està afectant al Calendari del Pagès? Com ens hi haurem d'adaptar com a consumidores?

Seguim encara el Calendari del Pagès, però heu de tenir en compte que la temperatura varia molt depenent de la zona. Penseu que entre el poble de Bràfim i el terreny on tenim nosaltres la finca, hi ha diferència a nivell de temperatura. Ni que ara faci calor, si plantem tomaqueres abans d'hora i hi ha una gelada, no les podrem aprofitar. I a finals de març, una setmana de fred, no és estrany que passi.

Pel que fa a les consumidores, la realitat és que la gent no està acostumada a comprar producte de temporada. És per això que nosaltres treballem amb altres productors que allarguen la temporada amb hivernacles. Si només treballéssim amb les nostres finques, les temporalitats serien molt reduïdes. La gent no se n'adona ni se n'adonarà que trobar tomàquets el mes de desembre no té cap mena de sentit. Naltros mateixos som els primers que portem tomàquets d'hivernacles de Cambrils fins al desembre. I, en tot cas, els que venem a un circuit curt, potser hi haurà algun dels productes que no podrem disposar.

Us heu unit al moviment Revolta Pagesa. Quina expectativa teniu d'aquesta reivindicació i quina valoració en feu?

Nosaltres ens unim a la Revolta Pagesa, però tenim clar que hi ha molts punts que es demanen que no hi estem d'acord i que no concorden amb la nostra manera de fer, ni de pensar, ni d'actuar. De totes maneres, creiem que és un moment molt clau per a la pagesia del país. Hem de tenir una visió àmplia: hi ha

moltes coses que ens afecten a totes i que hem de batallar perquè la pagesia, veritablement, cada vegada va a pitjor.

Per exemple, una de les reivindicacions que s'està fent és la permissivitat amb alguns herbicides i plaguicides que naltros no estem d'acord que s'acceptin; naltros no en fem servir. Però, en canvi, estem molt d'acord amb la reivindicació a nivell de burocràcia. Tenim una despesa a nivell burocràtic brutal. Aquesta paperassa està feta i pensada perquè la gestioni la gran empresa, que és la que es pot permetre tenir una persona o un equip de persones només dedicat a això. Està tota pensada pel gran monocultiu i en cap cas pels petits productors que diversifiquem la producció. Reclamem que no pot ser que ens dediquem tantes hores a fer papers i que nosaltres tinguem unes tipologies a fer iguals que els dels grans empresaris o la gran agroindústria.

Pel què fa a la situació de l'aigua, s'estan posant unes restriccions a la pagesia que no tenen sentit i que només afecten a aquest teixit productiu. A sectors com el turisme o la gran indústria no se'ls planteja cap reducció, quan són ells els qui consumeixen el gran volum d'aigua.

A nivell local, naltros per exemple utilitzem l'aigua d'un reg que prové del riu Gaià i ens veiem molt limitats per uns cabals ecològics que estan implantats des de Barcelona amb una total desconexió del nostre territori. Si haguéssim de fer-ne cas, no podríem regar perquè el riu no baixa. De fet, com a comunitat de regants, estem en un procés judicial per aquest motiu; ens diuen que eixuguem el riu perquè després del punt d'on agafem l'aigua,

el riu desapareix. El que no saben és que, per un tema orogràfic, el riu només desapareix superficialment, i que mig quilòmetre més endavant, torna a brollar a la superfície.

La reivindicació està aquí: aquestes decisions i denúncies es fan des dels despatxos sense conèixer el territori ni les lleres dels rius.

El sud de Catalunya serà terra de macroprojectes?

Sembla que sí, però que quedi clar que n'estem totalment en contra. Primer, el Hard Rock, un projecte de precarització un altre cop en l'àmbit laboral, apostant pel joc i per la prostitució, que no té cap sentit, i en el que s'hi suma la problemàtica de manca d'aigua que tenim actualment. Estan plantejant infraestructures que tindran un consum brutal d'aigua i, mentrestant, a naltros se'ns demana que no reguem o que disminuïm el reg, fent inviables les nostres explotacions. A més a més, qui estem preservant el territori i fent que la terra no es converteixi en un misto que provoqui incendis, som la pagesia. Tenim una funció social brutal que ni es valora ni es té en compte.

L'altre punt són tots aquests macroprojectes de plaques solars, molins, etc. construïts en sol agrícola, quan hi ha sols industrials suficients per poder crear totes aquestes infraestructures. Estan posant plaques solars allunyades del centres de consum amb el que això suposa, de pèrdua d'electricitat durant el camí.

En definitiva, sempre ens toca als mateixos.

La cultura comunitària, una eina de transformació i cohesió amb oportunitats per l'Economia Social i Solidària

OPINIÓ

Cultura comunitària i com generar oportunitats des de l'Economia Social i Solidària

Nani Blasco

Tècnic en gestió cultural de l'Associació Ariadna. Màster en gestió cultural per la UOC.

Hi ha moltes maneres d'entendre i de definir la cultura: la cultura nacional, la cultura tradicional com a manera de perpetuar els ritus d'un indret, o la cultura burgesa, entesa com aquella activitat que es desenvolupa a les estones d'oci i on les persones benestants hi poden accedir sempre que volen i les obreres només després de la feina. Cultura popular o culta. Cultura contemporània, gastronòmica o virtual. En tot cas, resulta indubtable que **la cultura es genera a partir de la relació amb altres persones**. Allò que fem juntes, com ho fem, quan i quantes persones necessitem per fer el que sigui. Si ens barregem o cerquem a persones que considerem guals a nosaltres. A mi m'agrada **entendre la cultura com les**

diferents maneres que tenim de viure juntes. Això podria ser una bona definició de cultura comunitària.

Podem concebre **l'activitat cultural comunitària com la que es practica per enfortir els valors i les xarxes i que ens permet participar activament al nostre territori**. El revers tenebrós de la cultura comunitària seria aquella que consumim un producte que massa sovint es precua a l'altra punta del món. Si bé de fa aproximadament uns 20 anys que existeix una branca de la gestió cultural que estudia la dimensió comunitària, la seva pràctica i estudi té clars antecedents, com les pedagogies de l'oprimit de Paulo Freire als anys 50 del segle XX.

Podem definir un **projecte cultural comunitari com una activitat que concep a les persones com a participants actives i, alhora, com a espectadores del fet cultural**. On tan important és el procés com l'obra resultant, i molt sovint el camí resulta prioritari.

L'estudi sobre Les Arts Comunitàries a Catalunya, dut a terme per la Xarxa Artibarrí diu que “les activitats i projectes sota etiquetes com la mediació artística, el desenvolupament cultural comunitari o les arts comunitàries (entre moltes altres) i sota una enorme varietat d'enfocaments, desborden la concepció d'art així com amplien i reformulen el paper de l'artista, de la treballadora cultural, del museu, de la treballadora social, de la professora o de les institucions culturals i educatives”. La pràctica cultural comunitària s'articula sota 5 eixos d'intervenció:

- **Participació**, com a eina de transformació personal i social.
- **Transversalitat**, on qualsevol disciplina artística o cultural hi té cabuda.
- **Horitzontalitat**, on totes les persones involucrades es consideren per igual.
- **Autonomia**, on l'autogestió és una finalitat en si mateixa.

La **importància del procés**, esmentada anteriorment, on alguns col·lectius l'anomenen fins i tot “el residu”, com el que queda després de l'acció.

Una dada interessant que aporta l'estudi és que les disciplines artístiques que més s'utilitzen en les activitats comunitàries són les **arts escèniques** (31,43%), la **música** (22,86%) i les **arts visuals** (20%). Les entitats que barregen diferents disciplines representen un 20%, mentre que la resta se centren en una gran

diversitat d'opcions: escriptura, ceràmica, videojocs, il·lustració i un llarguíssim etcètera.

L'àmbit d'actuació és fonamentalment urbà i, en la majoria dels casos, el territori objectiu acostuma a ser un barri en concret, més enllà d'una ciutat o un territori més gran.

Adreçant el tema on ens interessa, val a dir que gairebé **el 70% de les iniciatives comunitàries es realitzen a través d'estructures de l'Economia Social i Solidària**: el 61,11% són associacions, a les quals cal afegir les cooperatives, en un 5,56%. La resta són, en la majoria dels casos, institucions públiques (8,33%), formes autodefinides com a festivals, premis o concursos (8,33%) i la resta, en un 16,67%, empreses.

Això porta a diferents reflexions. Per una banda, que **la cultura comunitària es configura des de la base de forma autogestionada i originada des de les pròpies necessitats de la ciutadania**. I, per l'altra, que aquesta resposta immediata conté les bondats i les dificultats de l'organització col·lectiva, en un context social i polític que posa obstacles als processos col·lectius.

En tot cas, un abordament professional de la cultura comunitària, amb les eines de **la gestió cultural i els valors de l'economia social i solidària, és una indubtable font d'oportunitats per gestionar moltes necessitats socials, culturals i econòmiques sorgides als territoris**, des de la proximitat i la legítimat de les persones que viuen aquestes necessitats.

No s'ha de perdre de vista que, actualment, la majoria de projectes comunitaris estan construïts des del voluntariat i la precarietat. La reflexió profunda és que, si aquests projectes volen ser efectius en la seva capacitat de transformació i impacte al territori, és

imprescindible que incorporin persones tècniques que els gestionin, tant en la gestió cultural, com en la mediació, en l'educació social i en les professions artístiques.

Per sortir de la precarietat que viuen actualment aquests projectes, encara queden uns quants reptes per assolir. El 90% del finançament és públic, cosa que per una banda resulta lògic, ja que les accions responen a cultura feta en entorns vulnerables, espais on no seria raonable ni coherent cobrar per poder-hi accedir. Però, per altra banda, es topen amb una feixuga gestió d'aquest finançament amb les administracions, sobretot quan aquests projectes cobren certa dimensió. També cal atendre a les necessitats formatives, perquè la dimensió comunitària comporta habilitats molt diverses de les professionals, com per exemple, dotar de tècniques artístiques a les professionals que provenen de les branques socials o donar eines de mediació social a les professionals artístiques. I tot plegat sense perdre de vista formacions de gestió administrativa, de gestió d'equips o d'habilitats comunicatives.

En qualsevol cas, crec que existeix una gran oportunitat per a les entitats de l'Economia Social i Solidària en la professionalització de projectes culturals que, essent necessaris i transformadors per a un territori, es puguin desenvolupar a través de la participació de diferents persones, ja siguin de la mateixa organització com a través de la incorporació de persones tècniques.

En tot cas, **els valors de l'Economia Social i Solidària són una bona garantia per a la gestió de projectes culturals transformadors i, el cooperativisme, un sector en alça al nostre país**.

“La iMAGInada és la definició de cultura comunitària. És un projecte de voluntariat i obert a la ciutat”

ENTREVISTA A LA IMAGINADA

Associació sociocultural de Tarragona de més de 15 anys d'història

Parlem amb Xavier Vallverdú, Mercè Vallverdú, Helena Pàmies, Veronica Santamaría i Albert Domènech (Dome), membres de l'entitat, sobre el poder transformador de la cultura comunitària i autoorganitzada i reflexionem sobre la situació actual de la cultura de Tarragona.

Com va començar a rodar La iMAGInada?

Al 2008, en plena crisi, unes quantes persones vam trobar a faltar activitats per les festes de Sant Magí, la festa petita de Tarragona. Érem persones que estàvem vinculades a les Barraques de Santa Tecla, un espai molt polititzat, i teníem ganes d'organitzar un festival on la cultura estigués al centre. A diferència de Barraques, la idea era que les persones organitzadores hi poguessin participar a títol individual i no representant a un col·lectiu, és a dir, que les decisions es poguessin prendre en assemblea.

A partir d'aquí, i poc a poc, es va anar creant tot el que coneixem a dia d'avui de La Imaginada: l'espai fòrum, amb xerrades i tallers; el mercadet d'artesanía; tastets de productes locals; sopars del món; espectacles de dansa, teatre, circ, infantils... Les propostes han anat creixent amb els anys.

Així doncs, podríem dir que La iMAGInada és un festival que s'ha consolidat a la ciutat.

No ens agrada anomenar-la festival. Naltros en diem Espai per la Llibertat d'Expressió, precisament per fugir de les connotacions que tenen els conceptes de “barraques” o “festival”. Amb aquesta descripció, creiem que s'escau més a la voluntat de recollir tot tipus d'actes, ja siguin culturals, formatius o polítics.

La iMAGInada és un projecte autogestionat, com us organitzeu?

Exacte. Ens organitzem per komandos, és a dir, comissions de 4-5 persones. Hi ha komandos de fòrum, d'espectacles, de logística i estructura, etc. Els komandos són els que s'encarreguen d'executar la feina i després la presenten a l'assemblea, que és l'òrgan de decisió final. Allà és on s'acaben de perfilar les propostes.

Dins l'equip, hi ha professionals de l'àmbit de la cultura? És necessari que sigui així per poder-s'hi implicar?

Hi ha professionals de tots els àmbits, però pel desenvolupament de La iMAGInada no és del tot necessari tenir-ne específicament del sector de la cultura. Però les persones que formem part de La iMAGInada tenim inquietuds culturals i és inevitable que algú de naltros s'hi estigui dedicant professionalment.

Però també ens ha passat al revés. Hi ha casos d'algunes persones que, arran de les tasques que han fet a La iMAGInada, han acabat dedicant-s'hi professionalment, com és el cas de l'actual roadmanager del grup Roba Estesa, per exemple. O artistes novells que han estat implicades amb La iMAGInada i que, a posteriori, han acabat trepitjant escenaris de tota Catalunya. En aquest cas, a més a més, elles ens han ajudat a posicionar l'espai arreu del país perquè quan van de gira sempre ho fan parlant molt bé del què fem a Tarragona.

Què n'opineu de la cultura tarragonina?

Costa assabentar-se dels diversos actes que es fan, si no formes part del món cultural. De fet, els esdeveniments que no són propis de l'Ajuntament no són gens visibles. Les propostes són força endogàmiques. Com que la gent no sap els actes que s'ofereixen, no hi assisteix i, per tant, no accedeix mai a aquest món, i això és un peix que es mossega la cua.

També creiem que s'ofereix bona cultura de pagament, però que hi ha poca oferta gratuïta. Però és veritat que els últims anys, postpandèmia, s'està fent una aposta per apropar la cultura a un públic més heterogeni i inclusiu com, per exemple, el cicle Cultura o Extinció.

El que és una realitat és que els espais estan buits de públic. Si els grups de música paren a Tarragona, és perquè els ve de camí. En canvi la cultura popular està molt ben cuidada. Potser no estem sabent-nos adaptar als nous gustos de la gent més jove.

Entenem per Cultura Comunitària com una pràctica que incideix a través de l'art i la cultura en les comunitats apel·lant a la participació ciutadana i amb un poder transformador per la ciutat. Creieu que el vostre projecte té una base transformadora? Quin impacte té a la ciutat?

La iMAGInada és la definició de cultura comunitària. És un projecte de voluntariat, obert a la ciutat... A més a més, l'impacte és molt gran perquè pràcticament tota la programació de Sant Magí la fem nosaltres.

Què us agradaria que passés culturalment a Tarragona?

- Ens agradaria que hi haguessin més sales d'exposicions i que es poguessin reconvertir espais com ha passat ara amb el Banc d'Espanya, per exemple.
- Que s'arreglessin els monuments culturals que cauen a terra.
- Que hi hagués un centre cultural de creació comunitària (com està passant a moltes ciutats europees), que sigui obert a la ciutadania i on s'incloguin totes les arts.
- Que hi hagués espais on poder practicar i fer mostres de circ.

Economia social i salut mental: teixint xarxes per a la transformació

Creem una ciutat més inclusiva per a tothom en salut mental

Paula Ulloa

Coordinadora de l'Associació La Muralla, llicenciada en publicitat i comunicació i grau en integració social i finalitzant els estudis de psicologia.

La salut mental s'ha convertit en un repte oblidat per part de la societat, de l'entorn, de les polítiques i de nosaltres mateixos i tots necessitem tenir-ne cura. Formar part d'una societat de la qual un se sent estimat, particip, representat i inclòs, és col·laborar a la millora de la salut mental de tothom, una manera de contribuir al bé comú, al d'una vida que tots tenim en comú i de la qual ens necessitem.

La salut mental és una assignatura que tots tenim pendent, estiguem o no afectats per un problema de salut mental. Durant molts anys ha estat quelcom oblidat per part de la societat, però és important que prenguem consciència

de la importància de cuidar la ment.

Tot i que avui en dia la cura per la salut mental s'ha convertit en un tema d'actualitat, és important que es tingui respecte per tot allò que té a veure en poder-la cuidar. No només aspectes tant claus com l'autoestima, les relacions, la família o la feina hi tenen a veure, sinó que n'hi ha d'altres molt importants com per exemple la ciutat o poble on es viu o la llar.

És per això que des de l'Associació La Muralla, juntament amb la Comunalitat Urbana de Tarragona – Fòrum dels Barris, hem elaborat una mostra gràfica dels béns comuns que hi ha a la ciutat de Tarragona per analitzar com

aquests podrien ser millorables i més adients per a les persones que hi viuen. És per això que un grup d'usuaris del nostre Club Social, acompanyats per persones de l'Associació Bloc 23, van sortir a fer fotografies per la ciutat i, una vegada impreses, s'han dedicat a millorar-les gràficament sobre el paper. Aquestes fotografies es podran veure en una exposició durant el mes d'octubre commemorant el mes de la salut mental. A més a més, es faran activitats paral·leles sobre l'exposició.

L'objectiu d'aquesta exposició serà mostrar com una persona amb problemes de salut mental, necessita que sigui la ciutat on viu. Durant el procés d'anàlisi, les persones participants han valorat que **per tenir una ciutat accessible és important garantir el dret digne a l'habitatge**, cosa que avui en dia es creu que és assequible per a tothom, però que les persones amb un problema de salut mental tenen moltes dificultats per a accedir-hi, a causa de l'estigma que hi ha sobre elles. Això els dificulta molt poder viure independentment i reprendre les regnes de la seva vida i recuperar-se.

Altres aspectes que s'han repetit molt a les sessions de reflexió i anàlisi han estat la importància de millorar els béns comuns urbans perquè siguin més confortables per a totes les persones i, especialment, per a les que pateixen problemes de salut mental. **El principal element que es troba a faltar a la ciutat de Tarragona són els parcs i espais verds**; el contacte amb la natura fa que els nivells d'estrès i d'ansietat baixin i disposar d'una zona amb arbres frondosos o gespa facilitaria un millor descans. A més a més, tenir espais com aquests també ajudaria a combatre

millor la calor i a baixar la temperatura. L'excés de calor fa que s'incrementin els problemes de salut mental.

També s'ha destacat l'accessibilitat pel que fa a **la construcció de rampes, escales, ascensors**, etc., ja que sovint la presa de medicació afecta la mobilitat d'aquestes persones. Incloure aquests elements a la nostra ciutat milloraria l'accés de les persones als espais i ajudaria a fer-les sortir més de casa.

Una altra millora que caldria fer és la de reduir la contaminació acústica. Sovint les persones amb problemes de salut mental no se senten còmodes passejant per segons quins llocs a segons quines hores. I també la reducció de la contaminació mediambiental com poden ser la neteja, els contenidors de brosses, etc. També s'ha destacat que **calen més serveis públics** perquè les persones amb un problema de salut mental, sovint en necessiten i no en troben.

Per tant, segons els ulls de les persones que formen part de l'Associació La Muralla, tenir uns béns comuns urbans favorables per a ells, parteix de **tenir un accés a l'habitatge en una ciutat amb parcs i jardins per estar en contacte amb natura, amb serveis públics i rampes accessibles.** Una ciutat que tingui poc soroll i que restringeixi la circulació. Una ciutat neta i amb baixa delinqüència. Millorant aquests aspectes, no només aconseguirem incloure millor les persones amb problemes de salut mental a les ciutats, sinó que també farà que la resta de ciutadania tingui una millor cura de la seva salut mental i, d'aquesta manera, tothom hi sortirà guanyant, tant les persones a títol individual, com la societat en general

“Aporto felicitat a les fires. La veig a la cara dels nens i les nenes, en el seu somriure. M'agrada i llavors jo també sóc feliç”

ENTREVISTA A GERARD CANALS

Emprenedor de Algodón Dulce Tarragona

L'associació La Teulada ha desenvolupat un projecte d'assessorament i acompanyament a l'emprenedoria en economia social i solidària (ESS) per a col·lectius vulnerables, amb el suport de la Diputació de Tarragona. Per difondre el servei va realitzar diverses xerrades i trobades amb associacions i col·lectius del Tarragonès, l'Alt Camp i el Baix Penedès. En una d'aquestes xerrades a l'Associació Ment i Salut La Muralla, La Teulada va conèixer el Gerard, qui ha estat acompanyant durant un temps a emprendre des de la vulnerabilitat.

Parlem amb el Gerard Canals, un jove emprenedor que ha muntat el seu negoci de paradeta de cotó de sucre i crispetes, gràcies també a l'acompanyament que ha rebut per part de La Teulada.

Bon dia. Ens pots explicar qui ets?

Soc el Gerard Canals, tinc 19 anys, i m'agrada molt l'ambient de la fira i les atraccions. Sempre m'han agradat les emocions fortes, pujar a les atraccions. I sempre he volgut ser firaire.

Tinc diagnosi d'autisme des dels 6 anys, i esquizofrènia des dels 15. Tenir aquesta qualificació no em fa sentir que les coses siguin més fàcils o difícils per mi. He estudiat primària i secundària i després dels estudis he afrontat l'accés al mercat laboral. Ara he muntat una paradeta de cotó de sucre i crispetes.

Com vas iniciar el teu negoci de venda de cotó de sucre i crispetes?

Tot va començar el 2020. Vaig comprar la meva primera màquina de cotó de sucre, però no funcionava gaire bé i la vaig haver de tornar. Llavors la vaig canviar per la màquina que tinc actualment. No és la millor del mercat, però funciona bastant bé i és adequada a per les feines que faig ara mateix. Després em vaig comprar la màquina de crispetes i el moble per a la màquina de cotó. I amb això ja vaig poder començar a anar a fires.

Jo crec que sóc un bon cotoner. Faig els cotons molt grans, soc generós. I la màquina la domino bastant bé. La dificultat està en el model empresarial.

I ara, en quin punt està el teu projecte?

Ara mateix estic muntant la paradeta en esdeveniments, en nom de l'Associació La Muralla.

L'accés al món de les fires no és gens fàcil, ja que t'obliga a ser del gremi i a reunir certes condicions. Estic treballant per aconseguir-les i una vegada les tingui, començaré a tenir opcions per anar a les fires de la província de Tarragona.

Ara per ara només vaig a esdeveniments de tipus social o perquè em conviden altres artesans.

Quina és la teva vinculació amb l'Associació La Muralla?

Jo vaig començar a anar a La Muralla quan tenia 18 anys. Allà faig tallers, manualitats, sortides. La Muralla és una associació que treballa per la inserció de persones amb problemes de salut mental. A més a més, fan suport psicològic. També hi ha grups d'ajuda mútua per les famílies.

Gràcies a un taller de La Muralla vaig conèixer a La Teulada. I ara La Teulada m'està ajudant a fer un pla d'empresa i a estudiar les opcions de negoci que són més viables i les que no.

I quines persones t'estan ajudant en tot aquest procés?

Les professionals de La Muralla, l'equip de La Teulada, i també els meus pares. Sense ells no podria haver aconseguit el meu somni.

Com és la teva paradeta quan estàs a una fira o esdeveniment?

El meu carro de cotó de sucre fa molta festa, està ple de llums i fa olor dolça. Crec que aporto felicitat a les fires. La veig a la cara dels nens i les nenes, en el seu somriure. M'agrada i llavors jo també sóc feliç.

Una mirada des de l'Economia Social i Solidària cap al feminisme

OPINIÓ

A l'oficina on treballes, qui neteja el lavabo?

Aurora Saez

Treballadora social i antropòloga, actualment coordina el programa de la Comunalitat Urbana de Tarragona.

Els mesos de novembre i març acostumen a ser els moments de l'any en què dediquem més temps a parlar sobre els avenços i els reptes en l'aplicació de mirades feministes dins de l'Economia Social i Solidària (ESS). És cert que aquesta **forma de fer economia, des de la justícia social i la cooperació**, ens deixa un escenari clau per a la implementació de canvis profunds que afavoreixin la igualtat de gènere i combatin les violències masclistes. Però, al mateix temps constatem dia a dia que l'abisme entre teoria i pràctica, entre allò que anhelem i allò que acabem realitzant, dista molt d'assolir els objectius marcats.

Tenim clar que una mirada des dels feminismes ha de qüestionar les condicions de treball que perpetuen la discriminació. Per això, tot i que des de l'ESS s'obren oportunitats per

implementar pràctiques laborals que facin front a les dinàmiques de poder per construir organitzacions que desafin les pràctiques patriarcals i jeràrquiques, pensem que encara ens queda molt recorregut per fer des dels nostres espais, associacions i cooperatives. **La falta d'equitat, la discriminació persistent i la subordinació que la dona té vers els homes és un problema estructural** que ha calat tan profundament que emergeix quan menys ho esperem, també en l'àmbit laboral.

Moltes de les nostres organitzacions ja fa temps que treballen per garantir **estructures horitzontals o lideratges distribuïts**, que vetllen per la sostenibilitat econòmica i emocional de les seves treballadores o que inclouen mesures laborals per la conciliació i

el “bon viure”. Però és des de la posició en què ja estem que llancem una reflexió, amb l'objectiu de continuar repensant-nos i fent que els llocs on treballem siguin cada vegada més acollidors per a totes les persones:

A l'oficina on treballes, qui neteja el lavabo?

Podríem haver triat alguna pregunta més, com qui està atenta de regar les plantes quan estan seques, qui s'adona que cal llençar restes de menjar de la nevera que s'han malmès, qui està pendent i apunta els aniversaris de les companyes al calendari compartit, qui prepara les aigües i els papers i bolis per les assemblees, qui fa un missatget a qui no ha pogut vindre perquè està malalta per saber com està...

Segur que moltes ja us heu fet aquestes preguntes, i més si feu servir eines com el balanç social per anar revisant quines són les companyes que s'estan carregant amb aquesta **feina extra, reproductiva i emocional**. Potser fins i tot, algunes reconeixeu aquesta feina i li poseu un valor monetari per equiparar-la a les feines més productives que realitzeu. Altres, potser, tot just esteu iniciant el procés de reflexió que us portarà a qüestionar-vos com ho heu fet fins ara.

A més, és fonamental tenir present que la càrrega de les tasques reproductives i de cura no es limita només als nostres espais

laborals més immediats. Existeix una xarxa global de cura on, sovint, **les dones migrades i racialitzades sostenen aquestes tasques en condicions precàries per permetre que altres puguin alliberar-se'n i dedicar-se a feines considerades “més productives”**. Aquest fenomen, conegut com a cadenes globals de cura, evidencia com les desigualtats de gènere, classe i origen s'entrellacen i es perpetuen a escala mundial.

Per això, si volem **construir una ESS realment compromesa amb la justícia social, hem de reconèixer també la responsabilitat de no perpetuar aquestes dinàmiques colonialistes d'explotació i exclusió**. Això implica repensar qui fa la feina de cura, tant en l'àmbit local com global, i lluitar per unes condicions laborals dignes per a totes les persones, independentment del seu origen o situació migratòria. Només així podrem avançar cap a **una economia que no només qüestioni el patriarcat, sinó també les estructures racistes i colonials** que continuen operant sota la superfície de les nostres pràctiques quotidianes.

Hem cooperativitzat les nostres feines, cooperativitzem també les cures!

ENTREVISTA

“Apliquem una mirada feminista -a través de l'art- per promoure la igualtat de gènere i la inclusió de veus diverses”

ENTREVISTA AL COL·LECTIU OCELL MIGRADOR

Projecte sociocultural de Tarragona

Ocell Migrador és un nou projecte sociocultural que ha nascut a Tarragona i que té com a objectiu fomentar la participació i la inclusió de persones de diverses procedències, edats i situacions socioeconòmiques a través de l'art. Treballen per crear espais de trobada i col·laboració on l'art funcioni com a eina de cohesió social.

Parlem amb Alejandra Zúñiga i Yolanda Díaz, membres de l'entitat, sobre els inicis del projecte Ocell Migrador i la importància de la interculturalitat en projectes artístics i culturals.

Bon dia, ens podrieu explicar breument qui sou?

Jo sóc l'Alejandra. Nascuda a Mèxic, vaig viure 14 anys a Arizona, als EUA, on vaig estudiar Belles Arts fins que em vaig traslladar a Catalunya l'any 2004. Viure una doble migració m'ha fet una persona sensible a aquest tema i m'ha facilitat la connexió amb persones de diferents procedències, amb les quals comparteixo l'experiència migratòria. A banda de dedicar-m'hi professionalment, la il·lustració és per a mi una eina per abordar i visibilitzar qüestions que sovint són difícils d'explicar amb paraules. L'expressió plàstica també m'ajuda a entendre el meu camí en aquest món.

Jo sóc la Yolanda. Vaig néixer a Tarragona; de pares humils que van arribar a Catalunya a la recerca d'oportunitats laborals. L'art ha estat el meu refugi i una eina d'expressió social. Actualment, combino la docència amb la meva feina artística, on integro la il·lustració, el disseny, l'animació i la fotografia. Cada projecte és una oportunitat per aprendre i abordar temes que connectin amb una experiència col·lectiva, on la creativitat em permet un constant creixement personal i social.

Com va sorgir la idea del col·lectiu Ocell Migrador?

Ocell Migrador sorgeix de manera molt natural. Diferents persones ens vam començar a reunir per tirar endavant "Contes que porta el vent", un projecte extens que ens ha permès treballar en equip i explorar diferents visions al voltant de la cultura i la immigració a Tarragona. Després de mesos de feina compartida, vam veure la necessitat de crear un projecte "paraigua" que donés coherència a totes les idees i activitats que anaven sorgint. Així és com vam decidir constituir-nos com a associació.

Quins valors compartiu com a projecte?

Com a col·lectiu Ocell Migrador, compartim valors fonamentals com la integració social, cultural i educativa. Creiem en la importància de la interculturalitat i treballem per augmentar el coneixement cultural entre totes les persones que convivim a Catalunya. A través d'intervencions socials, projectes de transformació i activitats comunitàries, busquem crear sinergies i facilitar l'intercanvi entre les persones locals i les migrades.

Quins projectes esteu tirant endavant?

Ens enfoquem en projectes en què l'art i la immigració es complementen. Per exemple, vam organitzar una xerrada al MAMT sota el títol "El potencial de la il·lustració i l'animació en projectes socials", impartida per Carolina Llor, professora a la Universitat de les Amèriques de l'Equador. Actualment, estem immersos en "Contes que porta el vent II", un projecte amb moltes capes. D'una banda, hi ha el llibre, que conté 12 contes narrats per persones migrades residents a Tarragona i il·lustrat per artistes locals, que distribuïrem gratuïtament a les escoles de Tarragona. D'altra banda, desenvolupem diverses activitats amb les famílies, la comunitat i les escoles, com lectures teatralitzades, taules rodones i exposicions, per esmentar-ne algunes.

Apliqueu la mirada feminista en els vostres projectes? Com ho feu?

Als nostres projectes apliquem una mirada feminista per promoure la igualtat de gènere i la inclusió de veus diverses. Per exemple, a "Contes que porta el vent II" hem tingut una cura especial en l'edició de les històries seleccionades, descartant aquelles en què els patrons femenins i masculins estaven obsolets i editant-ne d'altres que consideràvem importants adaptar. A més, a través de tallers i activitats creatives, donem visibilitat a experiències de dones migrades, fomentant el seu empoderament i la seva participació activa en la comunitat, sempre des d'una perspectiva de respecte i col·lectivitat.

Per què vau decidir constituir una associació i no una altra figura empresarial?

Vam optar per l'associació perquè reflecteix millor els nostres valors de col·laboració, impacte social i compromís comunitari. Volíem un model organitzatiu que prioritzés la missió cultural i social de cada projecte, en lloc de tenir un enfocament empresarial.

Com veieu el panorama de la il·lustració a Tarragona?

La il·lustració a Tarragona està vivint un moment de creixement, amb molts artistes locals talentosos. Comptem amb una comunitat artística activa que promou la creativitat a través de tallers, exposicions i festivals importants com el Tarragona Illustration Fest, així com associacions com l'AIT (Associació d'Il·lustradors de Tarragona). Tot i així, amb més suport i visibilitat, Tarragona té el potencial de destacar encara més en el panorama internacional de la il·lustració, ja que actualment se centra molt en el local.

I la migració a Tarragona o Catalunya?

Catalunya ha estat un destí important per a persones de diverses parts del món, atretes per oportunitats laborals i qualitat de vida. Els meus pares van emigrar a Alemanya, on el meu pare va aprendre el seu ofici. Després, van migrar per tota Espanya fins a establir-se a Tarragona, on vaig néixer. Aquest flux migratori ha enriquit la cultura local, però també ha generat desafiaments, com ara la inclusió social, l'accés a serveis bàsics i la discriminació. Actualment, cal fer molta feina per promoure la cohesió social i abordar les dificultats a les que s'enfronten els immigrants, com la burocràcia complexa, les barreres idiomàtiques i la precarietat laboral.

La Teulada som la xarxa d'organitzacions de l'economia social i solidària de Tarragona.

Som un **ecosistema cooperatiu** del qual en formem part projectes de la ciutat que tenim en comú que ens hem construït en base als valors que promou el cooperativisme.

La **vocació de transformació** i el treball per la **transició ecosocial** són vectors que guien la nostra activitat.

Un pol o ecosistema cooperatiu és un grup d'entitats, majoritàriament cooperatives, que s'organitza en un territori al voltant d'un espai físic i desenvolupa dinàmiques d'intercooperació per a l'enfortiment de la seva viabilitat social i empresarial, així com per donar cabuda a nous projectes col·lectius. El pols esdevenen nuclis d'enfortiment i creixement de les entitats que s'hi agrupen, agents catalitzadors d'iniciatives econòmiques i espais d'atracció de noves iniciatives col·lectives.

Impulsem l'Economia Social i Solidària a Tarragona, en base a 4 eixos principals:

- Potenciar la **intercooperació** a escala local la creació de projectes conjunts i útils per la ciutat.
- **Sensibilitzar** la ciutadania sobre el poder transformador de l'economia social i solidària.
- Donar resposta a les necessitats de cadascuna de les entitats que en formen part, cercant sempre el **bé col·lectiu**.
- Ser una organització interlocutora de referència amb l'administració i altres agents de la ciutat que treballa per afavorir l'aterratge de **polítiques públiques pel foment de l'economia social i solidària** a Tarragona.

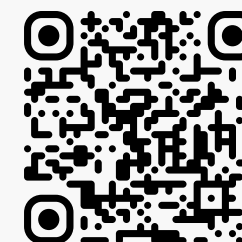

Subscriuiu-vos al butlletí d'Economia Social i Solidària de Tarragona

Articles, entrevistes, notícies i iniciatives del nostre territori.

El butlletí de l'Economia Social i Solidària de Tarragona és una publicació digital que treiem cada dos mesos amb informació d'interès del sector, ofertes de feina, reportatges, articles d'opinió, agenda... i que compta amb la col·laboració de diferents veus.

@la_teulada

lateulada.cat

hola@lateulada.cat

c. Pin i Soler, 22, baixos

43002 Tarragona

Amb el suport de: **Diputació Tarragona**